

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Enhet Ullervads skola och fritidshem

Läsår 2023-2024

Antagen
Mariestad
2023-10-16

Typ av styrdokument:	Plan
Beslutsinstans:	Rektor Ullervads skola
Datum för antagande:	
Diarienummer:	
Dokumentet gäller för:	Ullervads skola och fritidshem
Giltighetstid:	Läsåret 2023-2024
Tidpunkt för aktualisering:	2023
Dokumentansvarig:	Rektor Ann-Sofie Nylin

Strategi

Översiktligt dokument som beskriver vägval och långsiktiga mål samt utgör grund för prioritering.

Program

Mellanform av strategi och plan. Uttrycker värdegrund och beskriver önskvärd utveckling samt vilka metoder som ska användas.

- **Plan**

Är en instruktion som ger direktiv och beskriver konkreta mål och åtgärder.

Policy

Är kortfattad och uttrycker värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning.

Riktlinje

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande genom att ge konkret stöd och ange ramar för handlingsutrymme.

Regel

Anger absoluta normer för medarbetarnas och verksamheternas agerande. Är tydliga och tillåter inte tolkningsutrymme

Rutin eller tillämpningsanvisning

Detaljerad instruktion för hur en viss fråga ska hanteras. Innehåller handfasta råd och praktiska rekommendationer. Behandlar hur-frågor.

Innehåll

1. Inledning.....	5
1.1. Syfte.....	6
1.2. Ansvar.....	6
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.....	6
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår	6
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier.....	7
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier	8
2.3.1 Rutiner kring det främjande och förebyggande arbetet	8
2.3.2 Delaktighet Gemensamma regler.....	8
2.3.3 Den lektionsfria tiden.....	9
3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår	9
3.1 Metod/kartläggning	9
3.2 Kränkande behandling.....	10
3.3 Sexuella trakasserier	10
3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier.....	11
3.5 Planerade åtgärder för läsåret 23-24	13
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)	15
4.1 Barns/elevs delaktighet.....	15
4.2 Medarbetarens delaktighet.....	15
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet.....	15
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	16
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever	16
5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev	16
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	17
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling	18
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	19
5.6 När verksamheten diskriminerar barn/elev	19
6. Referenser	19
7. Bilagor.....	20
7.1 Definitioner.....	20

7.2 Lagstiftning och styrdokument	21
7.3 Anmälningsskyldighet	23

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Ullervads skola och fritidshems plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevs lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevs trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor Ullervads skola och fritidshem ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs (22-23) åtgärder på Ullervads skola och fritidshem	Åtgärd uppfylld Ja/Nej
Arbete i faddergrupper där vi arbetar med värdegrundsarbete.	Påbörjat
Värdegrundsprojekt tillsammans med Svenska kyrkan	Ja, var inte för alla
Gå igenom rutin/arbetsgång vid kränkande behandling	Ja
Pedagoger får tid till att föra en diskussion och ge goda exempel kring normkritiskt bemötande.	Ja
Tid avsätts till att planera arbete i Faddergrupper där vi arbetar med ett värdegrundsarbete och framförallt språkbruk under läsåret.	Ja
Arbete i Faddergrupper där vi arbetar med ett värdegrundsarbete.	Ja
Upplýsa eleverna och informera om att vi är olika.	Ja
Klassråd/elevråd/kostråd	Ja
Temadag	Ja
Basgrupper på fritids	Ja
Rastbod	Ja
Rastskoj, en gång/ vecka	Ja
Rastvärd alla raster	Ja
Bussvärd	Ja

Personal på Buss till Högelid eller bad	I stort sett
Tillsyn i omklädningsrummen	Ja
Gemensamma regler på skolan	Ja

2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Under läsåret 22-23 har 81 ärenden registrerats på Draftit för enheten. 86,25% av dessa har varit kränkningar, dvs 69 st. Nedan visas statistik gällande kategorier och plats, hämtad från Draftit

Diskriminering	7,23%
Fysisk	34,94%
Psykosocial	7,23%
Sexuella trakasserier	8,43%
Text/bild	2,41%
Trakasserier	12,05%
Verbal	27,71%
Ingen kategori vald	12,5%

Plats där kränkningar inträffat

Fritids	2,53 %
Korridoren	15,19%
Matsal	10,13 %
Skolgård	32,91 %
Klassrummet	31,66%

Runt idrottshallen	5,06%
Bussen	2,53%

1

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

2.3.1 Rutiner kring det främjande och förebyggande arbetet

Under läsåret var vår strävan att skapa rutiner för vårt arbetslagsarbete med att tolka och planera hur vår värdegrund ska bli synliga i vårt förhållningssätt, vårt arbetssätt och vår undervisning. Värdegrunden ska också genomsyra våra rutiner och regler. Därför har det varit en stadigvarande punkt på våra klassråd och elevråd, men också på APT för att få syn på vårt värdegrundsarbete, vi ser att det medför en stabilitet på skolan. En stabilitet som innebär att normer och värden är tydliga och kan genomsyra förhållningssättet i alla möten och i hur olika händelser hanteras. Våra olika erfarenheter är en tillgång för oss i arbetet och att lära tillsammans skapar samhörighet

Under året har skolans personal fört samtal om de normer som styr verksamhetens form och innehåll och det förhållningssätt som präglar samspelet mellan oss vuxna, mellan personal och elever och mellan elever. Det innebär att också relationen mellan de vuxna stärkts och genom att våga ifrågasätta förgivettaganden etc så ökar tilliten när en ödmjuk ton och en vilja att lyssna och förstå finns där. Ingen vill göra något som andra kan uppfatta som diskriminerande eller kränkande.

En positiv arbetsmiljö och en arbetskultur präglad av samarbete är grunden för ett framgångsrikt arbete mot diskriminering och kränkande behandling. En sådan arbetskultur arbetar vi mot. Vi arbetar medvetet med att förankra värdegrund och likabehandling hos all personal och elever samt att det finns en organisation som stöder detta arbete.

2.3.2 Delaktighet Gemensamma regler.

I utformandet och reviderandet av våra gemensamma ordningsregler ser och förstår vi att våra elever vill och ska vara ännu mer delaktiga och få inflytande. Detta är viktigt för vårt främjande arbete för en trygg skolmiljö och för att bygga relationer och tillit på skolan.

Är reglerna väl underbyggda och utarbetade i samarbete mellan personal och elever så upplevs de också meningsfulla. Alla ska veta vad som gäller och onödiga diskussioner kan därmed undvikas.

Ett gemensamt regelverk som byggs utifrån de normer och värden som ska genomsyra verksamheten är något helt annat än en rad regler som på detaljnivå räknar upp vad eleverna inte får göra.

Därför vill vi inför det nya läsåret öka samarbetet mellan personal och elever så att överenskommelser upplevs meningsfulla.

Vi vill att eleverna ska vara en del i samtalen om normer och värden men det är minst lika viktigt att de är en del av genomförandet med syfte att öka gemenskapen, trygghet och tillit på skolan.

Vi ser i vår analys att många av våra elever vill och vågar samarbeta både inom klassen och över klass- och åldersgränser, vilket vi ser som en fin förutsättning framåt mot delaktighet och inflytande. Elevrådet är ett sammanhang som upplevs positivt och som en möjlighet att få påverka vara delaktig, ta ansvar

Vi har under läsåret intensifierat vårt arbete kring bemötande och språkbruk på fotbollsplanen. Vi ser att det behovet kvarstår men vi ser också flera positiva konsekvenser redan nu. Detta bedömer vi, i sin tur, vara en konsekvens av att eleverna varit delaktiga i att tänka kring ordningsregler, genomförande etc. Vi bedömer att delaktighet, inflytande och ansvar har gått hand i hand och att dessa delar tillsammans har, och fortsatt kan, motverka kränkningar och därmed främja utveckling och lärande.

2.3.3 Den lektionsfria tiden

Vi har under läsåret intensifierat och medvetet arbetat med rastaktiviteter och med ett medvetet rastvärdande. Våra elever visar i enkäter och i samtal på elevrådet att det är viktigt att de vuxna inte endast finns nära till hands utan också tar kontakt och lär känna dem. På resor till och från Högelidskolan, badhus etc har vi i stort sett alltid med en vuxen. Detta sammanhang kan skapa stress och oro för många, dels inför själva bussresan, även inför att vara på väg mot ett annat sammanhang än det trygga och kända på ”hemsolan” I Skolverkets Utvärdering av metoder mot mobbning beskrivs vuxennärvaro under lektionsfri tid vara den insats som alla elever, oavsett ålder och skola, angav som den mest effektiva både för att förebygga och upptäcka mobbning.

3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

3.1 Metod/kartläggning

Skolan har kartlagt via observationer från EHT, trygghetsvandringar, trygghetsenkät, samt via analys av föregående års handlingsplan i arbetslag och EHT

3.2 Kränkande behandling

Risker och hinder för kränkande behandling	Analys av de orsaker till de risker och hinder för kränkande behandling som upptäcks
Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till kränkande behandling, främst på raster och resor till annan skolenhet.	I vår statistik kring kränkningsärenden ser vi att drygt 27% av våra anmälningar handlar om verbala kränkningar. Därför arbetar vi främjande och förebyggande med att skapa rutiner och bygga delaktighet i dessa kritiska sammanhang, men också över hela elevens skol- och fritidsdag.
Vi ser en risk med ett negativt språkbruk och bemötande på fotbollsplanen.	Ca 33% av våra kränkningsärenden sker på skolgården varför vi fortsatt behöver arbeta med det sammanhanget och där bedömer vi att språkbruk och bemötande på fotbollsplanen behöver arbetas extra kring.
Vi ser en risk med att värdegrund och likabehandling eventuellt inte är förankrad hos all personal. Med all personal menas även de som tillhör andra förvaltningar så som städ, vaktmästeri och skolmältid	Vi har under läsåret påbörjat värdegrundsarbetet där vi medvetet arbetar med att med värdegrund och likabehandling är förankrat hos all personal och elever. Detta arbete måste fortsätta och utvecklas framåt. Vi vill under läsåret utveckla arbetet med personalen från andra förvaltningar som är verksamma på vår skola.

3.3 Sexuella trakasserier

Risker och hinder för sexuella trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till sexuella trakasserier. Eleverna är i större utsträckning fysiska mot varandra.	Av de kränkningsärenden som vi arbetat med under det gångna läsåret har det också rört sig trakasserier av sexuell art. Detta behöver vi vara vaksamma på vad gäller språkbruk och handlingar som rör detta dels på plats, dels på sociala medier. Arbeta med materialet ”Stopp min kropp”

3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier

Risker och hinder för diskriminering och trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Kön</i></p> <p>Vi ser en risk med att vi vuxna och/eller elever eventuellt bemöter olika beroende på kön.</p> <p>Vi ser en risk med att könsuppdelade undervisningen, det kan innebära diskriminering som har samband med kön</p>	<p>Vårt arbete ska bidra till att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet.</p> <p>Att kategorisera och därmed reproducera könsstereotypa skillnader behöver vi arbeta vidare kring för att inte begränsa våra elever av just könsstereotypa förväntningar. Denna kategorisering innebär också att det finns en risk att vi begränsar elever, då de blir beskrivna som grupp istället för att bli sedda som individer.</p>
<p><i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i></p> <p>Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till könsöverskridande identitet eller uttryck.</p> <p>Vi ser en risk med att dela upp elever utifrån kön det kan innebära diskriminering som har samband med könsöverskridande identitet eller uttryck. Exempelvis när vi vuxna delar in i grupper utifrån vad vi antar vara elevers könstillhörighet</p>	<p>Risken med ett negativt språkbruk kan exempelvis leda till försämrade självkänsla, att man inte vill komma till skolan och på sikt får en försämrade närvaro.</p> <p>Vi vet inte enskilda elevers könstillhörighet och detta behöver vi vara varsamma kring</p>
<p><i>Etnisk tillhörighet</i></p> <p>Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till etnisk tillhörighet, tex kommenterar hår och hud, både bland barn och vuxna.</p>	<p>Risken med ett negativt språkbruk vad gäller etnisk tillhörighet kan exempelvis leda till försämrade självkänsla och ett utanförskap.</p> <p>Vi har få elever med annan etnisk tillhörighet än majoriteten vilket kan</p>

<p>Vi ser en risk att rasistiska uppfattningar kan leda till diskriminering, som har samband med etnisk tillhörighet.</p> <p>Vi ser en risk med att vi är en skola med en etniskt homogen elevgrupp</p>	<p>innebära att de elever som avviker fr normen blir utsatta för kränkningar</p>
<p><i>Religion eller annan trosuppfattning</i></p> <p>I skolan kan rasistiska uppfattningar leda till diskriminering, ofta trakasserier, och mobbning, som har samband med etnisk tillhörighet eller religion eller annan trosuppfattning.</p>	<p>Eleven kan känna sig utanför och negativt särbehandlad.</p>
<p><i>Funktionsvariation</i></p> <p>Vi ser en risk i att det skulle kunna uppfattas legitimt att behandla elever med funktionsnedsättning annorlunda.</p> <p>Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till funktionsnedsättningar</p> <p>Vi ser en risk att elever med funktionsvariation inte får rättvisa förutsättningar vid NP.</p> <p>Vi ser en risk vid schemabrytande aktiviteter eftersom detta kan vara energikrävande.</p> <p>Vi ser en risk om vi inte använder oss av riskanalysmallen vid planering av schemabrytande aktiviteter.</p>	<p>Risken med ett negativt språkbruk kan exempelvis leda till försämrad självkänsla, att man inte vill komma till skolan och på sikt försämrad närvaro.</p> <p>Risken med att vi inte ger rättvisa förutsättningar vid NP är att man inte bedöms på rättvisa grunder.</p> <p>Alla elever klarar inte av schemabrytande aktiviteter, det tar för mycket energi och kan resultera i att eleven känner sig utanför och annorlunda.</p> <p>När vi använder riskanalysmallen problematiseras aktiviteter och dess innehåll direkt vid planeringen av aktiviteten.</p>
<p><i>Sexuell läggning</i></p>	<p>Risken med ett negativt språkbruk kan exempelvis leda till försämrad</p>

<p>Vi ser en risk att elever trakasseras när de avviker från normbilden ex att tjejer trakasseras för att de är för killiga och killar för att de är för tjejiga</p> <p>Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till sexuell läggning.</p> <p>Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till Vi vuxna är inte tillräckligt normkritiska och därför förstärks heteronormen.</p> <p>Vi ser en risk att vi vuxna tar för givet att alla barn/elever har en mamma och en pappa.</p>	<p>självkänsla, att man inte vill komma till skolan och på sikt försämrad närvaro.</p> <p>Om heteronormen förstärks så förstärks känslan av att vara annorlunda och utanför vid annan sexuell läggning.</p> <p>Vi behöver upplysa eleverna och informera om att vi är olika. Detta behöver göras kontinuerligt och på ett naturligt sätt ex benämna vårdnadshavare istället för mamma och pappa.</p>
<p>Ålder och längd</p> <p>Vi ser, i dagsläget, ingen risk kring ålder.</p> <p>Vi ser en risk med att elever trakasseras för sin längd.</p>	

3.5 Planerade åtgärder för läsåret 23-24

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på Ullervad skola och fritidshem	När påbörjas/ genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
Rastboden	Varje fm rast	Öppen så man kan låna saker	Mellanstadieelever + vuxen
Gul väst på rastvärd	Alltid	Alla har en egen väst	Rektor och rastvärdande lärare

Bussvärdande	12.20 och 14.00, dagligen	Vuxen finns vid påstigning till buss	Rektor och all personal
Vart ska jag vara på rasten.	Före rast.	Eleverna sätter sitt namn på en aktivitetstavla vart de skall vara på rasten och leka.	Pedagoger 1-3
Lektionsstruktur med bildstöd	Dagligen	Utveckla lektionsdesignen under året. Strävan efter liknande struktur i klassrummen	klasslärare3
Faddergrupper F-6	Första start Innan höstlovet	Gemensamma aktiviteter hela skolan i faddergrupper vid 2-3 tillfällen/ termin.	Alla pedagoger
Trygghet vid övergångar till/från fritids	alltid	En av pedagogerna möter de elever som ska till Fritids i klassrummet vid skoldagens slut	Pedagoger Fritids
Basgrupper	En till två tillfällen i veckan på Röda Villan, samt vid mellanmål.	Aktiviteter i basgrupp som ska stärka gemenskapen, tryggheten och öva sociala färdigheter.	Pedagoger Fritids
Lekro	Alla dagar	Eleverna sätter sin namnmagnet och väljer därigenom plats för lek, ute eller inne på aktivitetstavlan.	Pedagoger på fritids.
Planerade förebyggande åtgärder på Ullervad skola och fritidshem	När påbörjas/genomför s åtgärden?	Hur?	Ansvarig
Schemalägg vuxna på olika platser när vi rastvärdar	Terminstart	Finns alltid vuxna ute när eleverna har rast	
Undervisande lärare i klassrummet erbjuder eleverna att gå till klassrum före skolstart 07.45	På morgonen 7.45-8.00	Lärare möter för att ge en lugn start av skoldagen	Lärare
Mobiltelefoner samlas in	Varje morgon	Låser in i skrivbordslåda	Lärare

Öka tryggheten i klassrummet	Före och efter idrottslektionen	Vuxennärvaro i omklädningsrummen på lågstadiet.	Lärare och Rektor
Öka trivseln i matsalen	Under lunchen	Tydliga och gemensamma regler för de olika stadierna. F-3 har röd och grön lapp som fungerar.	Lärare, elever
Gula västar på fotbollsplanen	Varje rast	Lag görs i klassrum innan rast	Lärare

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

4.1 Barns/elevs delaktighet

Vår plan mot diskriminering och kränkande behandling arbetas fram tillsammans med eleverna. Underlaget till planen utgår från trygghetssamtal och trygghetsvandringar som eleverna genomför tillsammans med klasslärare samt de hälsosamtal och observationer som elevhälsans funktioner gör, enligt årshjul. Elevrådet har under det gångna läsåret samlat information och synpunkter kring hur/om eleverna upplever trygghet på skolan. Vi har också resonerat och tänkt kring hur arbetet för trygghet kan se ut framåt. Utifrån ovanstående revideras skolans plan och den nya planen presenteras i klasserna när den planen är reviderad.

4.2 Medarbetares delaktighet

Förra läsårets arbete utvärderades under slutet av läsåret 21-22 tillsammans med personalen. Inför terminsstarten problematiserades vårt främjande och förebyggande arbetet och hur vi arbetar med detta utifrån den analys vi gjort av föregående läsårs arbete. Som underlag till planen har information fr våra trygghetsvandringar, trivselenkät och kvalitetsuppföljningar använts.

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

Via våra utvecklingssamtal, föräldramöten samt via information på Infomentor har vi uppmanat alla vårdnadshavare att ta kontakt med oss på skolan om de har åsikter eller frågor och funderingar. Vi är uppmärksamma på åsikter kring elevernas trygghet, mående och arbetsmiljö. När/om det framkommer att elever känner sig otrygga i vår verksamhet arbetar vi skyndsamt med att ta fram åtgärder för att komma till rätta med detta. Planen finns tillgänglig på skolans hemsida samt på Infomentor-HUB.

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever

Upptäckt/information av/ om konflikt

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt.	All personal
2.	Meddela barnens/elevs mentorer.	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn/elever	Mentor/pedagog
4.	Bestäm tid för uppföljning (ca en vecka senare).	Mentor/pedagog
5.	Dokumentera händelsen	Mentor/pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn/elever. Berätta om händelsen och hur förskolan/skolan/fritidshemmet hanterat det samt dokumentera samtalet.	Mentor/pedagog

5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Upptäckt/information om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal

2.	Informerar berörda barns/elevs pedagoger/mentor.	All personal
3.	Informera berörda barns/elevs vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan/skolan kommer att utreda kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna	Pedagog/mentor
4.	Utredning påbörjas	Rektor
5.	Barnen/Eleverna hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/mentor/arbetslag
6.	Samtal med berörda barn/elever om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna (utifrån mognad)	Pedagog/mentor
7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda barn/elevs vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserierna/sexuella trakasserierna upphör avslutas ärendet.	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Upptäckt/information av/om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/elev/personal meddelar rektor eller annan personal att elev blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad) /elev och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier	Rektor
5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör kontaktas respektive avdelningschef.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Upptäckt/information av/ om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

Scenario	Åtgärd
A. Elev utsätter annan elev för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera mentor
B. Personal utsätter barn/elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Verksamheten ¹ utsätter barn/elev för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter barn/elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera avdelningschef grundskolan

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Informera Grundskolechef.

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn/elev

Informera grundskolechefen.

För information kan elev och vårdnadshavare även vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

^{1,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

^{2,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasserier. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som är utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar

på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar förskolechef/rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Förskolechef/rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska präglare verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet.